

Hemşirelerin zaman yönetimi konusundaki başarı düzeylerinin değerlendirilmesi*

Evaluation of Nurses' Achievement Levels in Time Management

Gülhan Yılmaz¹, Gamze Temiz²

¹ Uzm. Hemş. rehabilitasyonhemsireligi@gmail.com. 0000-0002-3615-1711

² Dr. Öğr. Üyesi Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Hemşirelik Fakültesi, Onkoloji Hemşireliği Anabilim, gamzetemiz@gmail.com. 0000-0002-0681-0595

*Makale yüksek lisans tezinden üretilmiş araştırma makalesidir

ÖZ

Zaman Yönetimi; ihtiyaçları belirlemek, hedef ve amaçları oluşturmak, öncelikli konuları tespit etmek için kullanılan, planlama ve organize etme süreci olarak tanımlanmaktadır. Hemşirelerin zaman yönetimini kullanması, hasta bakım ve tedavi sürecinin aksamadan devamlılığını sağladığı gibi bakıma ayrılan sürenin her anının verimli bir şekilde planlamasına olanak vermektedir. Hemşirelerin klinik alanlarda zaman yönetimi ile ilgili bilgi birikiminin ve farkındalıklarının artırılmasıyla hasta bakım kalitesinin en üst düzeyde olması hedeflenmektedir. **Amaç:** Bu araştırma hemşirelerin zaman yönetimi konusundaki başarı düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla planlandı. **Gereç ve Yöntem:** Araştırma hastanede çalışan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 151 hemşire ile yürütüldü. Veriler kurum izni ve etik kurul onayı alınarak hemşire bilgi formu ve Zaman Yönetimi Ölçeği ile toplandı. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 22.0 programı kullanılarak değerlendirildi. **Bulgular:** Araştırmaya katılan hemşirelerin %48,3'ünün yaş grubunun 20-25 arası olduğu, %74,2'sinin kadın, %72,8'inin bekar, %36,4'ünün lisans mezunu olduğu tespit edildi. Zaman Yönetimi Ölçeğinin Cronbach Alpha değeri 0,92 olarak bulundu. Ölçek hemşirelerin yaş grubuna göre karşılaştırıldığında; 31-35 yaş grubundaki hemşirelerin Zaman Harcattırıcılar alt boyut puanları (14,33 ± 3,554), cinsiyete göre karşılaştırıldığında; kadın hemşirelerin Zaman Harcattırıcılar alt boyut puanları (14,07 ± 3,282), eğitim durumuna göre karşılaştırıldığında yüksek lisans mezunu olanların Zaman Planlaması alt boyut puanları (62,50 ± 11,188) istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulundu (p<0,05). **Sonuç:** Hasta bakım kalitesinin artması için hemşirelerin zaman yönetimini aktif olarak kullanmalarına ihtiyaç vardır. Bunun için hemşirelerin konu ile ilgili teorik eğitimlerinin yanı sıra, görsel öğrenme teknikleri ve simülasyon uygulama yöntemleri kullanılarak bilgileri pekiştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler:
Hemşire, Zaman Yönetimi, Sağlık Hizmeti, Hastane.

Key Words:
Nurse, Time Management, Health Service, Hospital.

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Dr. Öğr. Üyesi Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Hemşirelik Fakültesi, Onkoloji Hemşireliği Anabilim, gamzetemiz@gmail.com. 0000-0002-0681-0595.

DOI:
10.52880/sagakaderg.1174760

Gönderme Tarihi/Received Date:
13.09.2022

Kabul Tarihi/Accepted Date:
10.11.2022

Yayımlanma Tarihi/Published Online:
01.03.2023

ABSTRACT

Time management; is defined as the planning and organizing process used to identify needs, create goals and objectives, and identify priority issues. The use of time management by nurses ensures the continuity of patient care and treatment process without interruption and allows efficient planning of every moment of the time allocated to care. It is aimed that the quality of patient care is at the highest level by increasing the knowledge and awareness of nurses about time management in clinical areas. **Aim:** This research was planned to evaluate the success levels of nurses in time management. **Materials and Methods:** The study was conducted with 151 nurses working in the hospital who agreed to participate in the study. Data were collected with the nurse information form and Time Management Scale, with the permission of the institution and approval of the ethics committee. Data were evaluated using the SPSS 22.0 program. **Results:** It was determined that 48.3% of the nurses participating in the study were between the ages of 20-25, 74.2% were female, 72.8% were single, and 36.4% were undergraduate graduates. The Cronbach alpha value of the Time Management Scale was found to be 0.80. When the scale was compared according to the age group of the nurses; When the Time Wasters sub-dimension scores of the nurses in the 31-35 age group were compared according to gender; When the Time Wasters sub-dimension scores of female nurses (14.07 ± 3.282) were compared according to their educational status, the Time Planning sub-dimension scores (62.50 ± 11.188) of those with a master's degree were found to be statistically significantly higher (p<0.05). **Conclusion:** Nurses need to use time management activities to increase the quality of patient care. For this, besides the theoretical training of nurses on the subject, their knowledge should be reinforced by using visual learning techniques and simulation application methods.

GİRİŞ

Zaman kavramı, bir işin oluşumunda geçen süre olarak tanımlanır (1,2). Zamanı verimli kullanmak yapılan işe göre değişmekte olup, başarıya giden yoldur (1-3).

Zaman Yönetimi; olayların sıralanmasının yapılarak önceliklerin ortaya konulmasına yardımcı olan bir süreçtir. Yapılan işin adımlarını belirlemek, hedeflerini ve amaçlarını oluşturmak, öncelikler konusunda planlama yapmak olarak da tanımlanabilir. Bir diğer tanımı ise; zaman dilimi içinde var olan kaynakların etkin ve verimli kullanılması için işlerin ve eylemlerin kontrol edilmesi, planlanması, çizelgelenmesi; bilgi ve becerilerin kullanılarak kişisel ve kurumsal performansın yükseltilmesidir (1-6).

Günümüzde zaman yönetimi yöneticilerin ve çalışanların sahip olmaları gereken bir beceri olup, hedefe ulaşmada büyük önem taşımaktadır. Zamanın yanlış kullanımı veya yetersizliği hemen hemen her meslek grubunda karşılaşılan bir sorundur. Etkisiz zaman yönetimi insanların yaşam dengesini bozabilmekte, yapması gerekli olan işlerde başarısız olmasına sebep olabilmektedir. Bu durum bireylerde stres, performans düşüklüğü, iş yükünde artış ve yaptığı işten tatmin olamama gibi bazı olumsuzluklara neden olmaktadır (1,2,4,6).

Zaman yönetiminde temel düşünce; kişilerin daha verimli olmalarını sağlamak için günün her saatinin planlanmasıdır. Bu konudaki başarı kriterleri sadece hedefe ulaşmak değil, hedefe en hızlı şekilde ulaşmak anlamına da gelmektedir (1,2,4,6).

Zaman yönetimini etkileyen faktörler kişiden kişiye farklılık göstermekle birlikte genellikle, kişilik yapısı ve çalışma koşulları, kişinin yetenekleri, sosyo-kültürel özellikleri, bilgi sistemleri ve iş dışı sosyal yaşam olarak sıralanabilir. Ayrıca yapılacak olan işin çokluğunun da etkisi bulunmaktadır (7,8).

Zamanı iyi kullanmak isteyen kişinin öncelikle kendini denetleyebilmesi ve kendini iyi tanıması gerekmektedir. Bireylerin doğuştan getirdiği alışkanlıkları, okuldan aldığı eğitimler ve yaşadığı çevre nedeni ile kazandıklarından dolayı farklı özelliklere sahip olması doğaldır. Bu farklılıklar sonucunda kazanılanların zamanı kullanmada önemli bir etkisi vardır (7-9).

Hemşirelik, büyük çaba gerektiren bir meslek olmakla birlikte, bakım kalitesi ve sağlık hizmetinin verilmesini etkileyen önemli bir güçtür. Hemşireler sağlık hizmet sunucularının en büyük grubunu oluşturmaktadır. Hemşirelik mesleği doğası gereği hasta bakımı ile ilgili birçok işi aynı zamanda yapıp, bazı kararları da aynı anda vermek zorunda kalmaktadır. Bu nedenle hemşirelik mesleğinde zaman yönetimi çok önemlidir (Said, 2013; Ebrahimi ve ark.2014).

Hemşirelik mesleğinin beraberinde, stresi ve mesleki birçok zorlukları getirmesi, zaman yönetiminin önemini daha da arttırmaktadır. Hemşirelerin günlük planlamaları için zaman ayırmaları gerekmektedir. Planlama ve öncelikleri belirleme ile hemşireler yapılan işlerde zamanlarını daha iyi yönetebilir ve hastalara daha iyi bakım verebilirler (1,8,10).

Zamanı etkili yöneten hemşireler, işlerini planlayarak daha iyi performans sergileyebilmektedirler. Böylece zaman baskısı hissetmeden daha az stres yaşayarak, daha kaliteli sonuçlar elde edilmesine katkı sağlamış olurlar (1,8,10).

Hemşirelerin zaman yönetimini bilmeleri ve etkili kullanabilmeleri motivasyonlarını arttıracaktır. Bunun sonucunda bakım kalitesinin artmasına, hasta memnuniyetinin ve hastaların iyileşme sürecinin hızlanmasına yardımcı olacaktır (11,12).

Hemşirelikte zaman yönetimini olumsuz olarak etkileyen bazı faktörler vardır. Bunlar; Mükemmelliyeçilik, erteleme ve öncelik belirlemeyi bilememedir (6,7).

Çalışma hemşirelerin zaman yönetimi ile ilgili başarı düzeylerinin değerlendirilmesini amaçlamış olup, tanımlayıcı tipte gerçekleştirildi.

Çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Hemşirelerin zaman yönetimi konusundaki bilgi düzeyleri nedir?
- Hemşirelerin zaman yönetimi becerileri ile çalışma yaşamına ilişkin özellikleri arasında nasıl bir ilişki vardır?
- Hemşirelerin hasta bakımında zaman yönetimini kullanma düzeyleri nedir?

GEREÇ VE YÖNTEM

Tasarım ve Katılımcılar

Tanımlayıcı nitelikte olan bu araştırma İstanbul ilinde bulunan bir vakıf üniversite hastanesi'nde gerçekleştirildi. Hastanede çalışan tüm hemşireler araştırmanın evrenini oluşturdu. En az örneklem büyüklüğü G-Power analizi ile %95 güven aralığında ve \pm %5 örnekleme hatası ile 150 olarak hesaplandı. Araştırmaya 18 yaş ve üzeri olan, araştırmaya katılmayı kabul eden hemşireler dahil edildi. Kriterleri karşılayan 151 hemşire örneklemini oluşturdu.

Veriler Hemşire Bilgi Formu ve Zaman Yönetimi Ölçeği kullanılarak toplandı. Veriler yüz yüze görüşme tekniği ile toplandı.

Veri Toplama Araçları

Hemşire Bilgi Formu; Literatür bilgilerinden yararlanılarak hazırlanan bu form sosyo-demografik

özellikler, çalışma yaşamına ilişkin özellikler, zaman yönetimi becerileri ve bilgi düzeyi sorularından oluşmaktadır.

Zaman Yönetimi Ölçeği: 1991'de Britton ve Tesser tarafından geliştirilen ölçek 35 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması 2002'de Alay ve Koçak tarafından yapılmıştır (14). Ölçeğin Zaman Planlaması, Zaman Tutumları ve Zaman Harcattırıcılar alt boyutları vardır. Bu alt boyutlarından elde edilecek toplam puan 47 ile 123 arasında değişmektedir. Ölçek 5'li Likert tipte olup, olumlu sorularda Her zaman: 5, Sık sık: 4, Bazen: 3, Nadiren: 2, Hiç: 1 şeklinde düz puanlama; olumsuz sorularda ise Her zaman: 1, Sık sık: 2, Bazen: 3, Nadiren: 4, Hiç: 5 şeklinde ters puanlama yapılmaktadır. Dolayısıyla yüksek skor; "zamanın daha iyi yönetildiği" anlamına gelmektedir. Ölçeğin Cronbach Alphası 0,87'dir (14). Çalışmada Zaman Yönetimi Ölçeğinin Cronbach Alphası 0.92 olarak bulundu.

Verilerin Değerlendirilmesi

Elde edilen veriler SPSS 22 (Statistical Program For Social Sciences) paket programı kullanılarak değerlendirildi. Veriler değerlendirilirken, Frekans dağılımı, Kruskal Wallis, Mann Whitney U Testleri analizleri kullanıldı.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmanın yapılabilmesi için Vakıf Üniversitesinin Etik Kurulu onayı (44140529/2016-97) ve araştırmanın yapılacağı hastane yönetiminden gerekli izinler alındı. Araştırma ile ilgili açıklama yapılarak hemşirelerden Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu alındı.

BULGULAR

Hemşirelerin Sosyo-Demografik Özellikleri

Araştırmaya katılan hemşirelerin yaş grubuna göre dağılımları incelendiğinde, hemşirelerin %48,3'ünün (n=73) 20-25 yaş grubunda olduğu, %74,2'sinin (n=112) kadın, %72,8'inin (n=110) ise bekar olduğu tespit edildi. Hemşirelerin eğitim durumuna göre dağılımları incelendiğinde, %36,4'ünün (n=55) lisans mezunu olduğu saptandı (Tablo 1).

Hemşirelerin Zaman Yönetimi ile İlgili Özellikleri

Araştırmaya katılan hemşirelerin %52,3'ünün zamanını genel olarak orta düzeyde kötü kullandığı, %39,7'sinin daha önce zaman yönetimi ile ilgili bilgi aldığı, %13,2'sinin hizmet içi eğitim ile zaman yönetimi ile ilgili bilgi aldığı, %41,7'sinin zaman yönetimi konusunda kitap, dergi ve makale gibi yayınları okuduğu, %22,5'inin çalıştığı hastanede zaman yönetimi ile

ilgili seminer/konferans verildiği, %84,8'inin çalıştığı kurumda statüsünün gerektirdiği görevleri tanımlayan iş tanımlarının mevcut olduğu, %92,7'sinin zaman yönetiminin çalışanın veya yöneticinin verimliliğini arttırdığını düşündüğü, %79,5'inin hastanede günlük işlerini yaparken planlama yaptığı, %89,4'ünün zaman yönetiminin hastanelerdeki kaliteyi geliştirmede etkili olduğunu düşündüğü, %53,6'sının boş zamanlarını gezererek ve eğlenerek geçirdiği, %84,1'inin kendisi ile ilgili kısa ve uzun vadeli hedefler belirlediği, %39,7'si kendine en uygun davranış tipi olarak mükemmeliyetçi olmayı, %67,5'i görevini yerine getirirken kullandığı zamanın yeterli olduğunu, %68,9'unun çalıştığı kurumda çalışan üniteye uygun iş akış şemalarının mevcut olduğu, %83,4'ünün çalıştığı hastanede işin nasıl yapılacağını anlatan prosedür ve talimatların mevcut olduğu, %94,7 ile büyük çoğunluğunun hastaların tedavi ve bakımında yardımcı araç ve gereçlerden faydalandığı belirlendi (Tablo 2).

Zaman Yönetimi Ölçeğine İlişkin Bulgular

Değerlendirme sonuçlarına göre Zaman Planlaması alt boyutu puan ortalaması $53,74 \pm 10,371$, Zaman Tutumları alt boyutu puan ortalaması $23,68 \pm 2,909$, Zaman Harcattırıcılar alt boyutu puan ortalaması ise $13,62 \pm 3,334$ olarak tespit edildi. Hemşirelerin Zaman Yönetimi Ölçeği toplam puanlarının 59 ile 132 arasında değiştiği, puan ortalamasının ise $91,03 \pm 10,889$ olduğu belirlendi (Tablo 3).

Zaman Yönetimi Ölçeği puanları hemşirelerin yaş grubuna göre karşılaştırıldığında 31-35 yaş grubundaki hemşirelerin Zaman Harcattırıcılar alt boyutu puanları ($14,33 \pm 3,554$) diğer yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulundu ($p < 0,05$) (Tablo 4).

Zaman Yönetimi Ölçeği puanları hemşirelerin cinsiyetine göre karşılaştırıldığında, kadın hemşirelerin Zaman Harcattırıcılar alt boyutu puanlarının ($14,07 \pm 3,282$), erkek hemşirelerin puanlarına ($12,31 \pm 3,172$) göre istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu saptandı ($p < 0,05$) (Tablo 4).

Zaman Yönetimi Ölçeği puanları hemşirelerin eğitim durumuna göre karşılaştırıldığında, yüksek lisans mezunu olan hemşirelerin zaman planlaması alt boyutu puanları ($62,50 \pm 11,188$), zaman tutumları alt boyutu puanları ($26,10 \pm 2,998$) ve ölçek toplam puanı ($103,40 \pm 13,501$) istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulundu ($p < 0,05$) (Tablo 4).

Zaman Yönetimi Ölçeği puanları hemşirelerin meslekte toplam çalışma süresine göre karşılaştırıldığında, meslekte 21 yıl ve üzeri çalışanların Zaman Planlaması alt boyutu puanları ($63,50 \pm 9,678$) ve ZYÖ Toplam puanları ($99,75 \pm 12,366$) arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p < 0,05$) (Tablo 4).

Tablo 1. Hemşirelerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı (N=151)

Özellik	Kategori	n	%
Yaş	20-25 yaş	73	48,3
	26-30 yaş	35	23,2
	31-35 yaş	21	13,9
	36-40 yaş	13	8,6
	41 yaş ve üzeri	9	6,0
Cinsiyet	Kadın	112	74,2
	Erkek	39	25,8
Medeni Durum	Evli	41	27,2
	Bekar	110	72,8
Eğitim Durumu	Sağlık Meslek Lisesi	51	33,7
	Ön Lisans	35	23,2
	Lisans	55	36,4
	Yüksek Lisans	10	6,7

Zaman Yönetimi Ölçeği puanları hemşirelerin zamanını genel olarak nasıl kullandığına göre karşılaştırıldığında, İyi cevabını verenlerin Zaman Planlaması alt boyutu puanları ($57,13 \pm 9,437$) ve ZYÖ Toplam puanları ($94,44 \pm 9,899$) arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p < 0,05$). Zaman Yönetimi Ölçeği puanlarının hemşirelerin zaman yönetimi ile ilgili daha önce bilgi alma durumuna göre karşılaştırıldığında, Evet cevabı verenlerin Zaman Planlaması alt boyutu puanları ($58,33 \pm 8,666$) ve ZYÖ Toplam puanları ($88,44 \pm 10,759$) arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p < 0,05$). Zaman Yönetimi Ölçeği puanları hemşirelerin zaman yönetimi konusunda kitap, dergi ve makale gibi yayınları okuma durumuna göre karşılaştırıldığında, Zaman Planlaması ve ZYÖ Toplam puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p < 0,05$). Analiz sonuçlarına göre zaman yönetimi konusunda kitap, dergi ve makale gibi yayınları okuyan hemşirelerin Zaman Planlaması ve ZYÖ Toplam puanlarının (sırasıyla $58,83 \pm 9,22$ ve $95,81 \pm 11,05$) istatistiksel olarak anlamlı derecede olduğu saptandı. Hemşirelerin çalıştığı hastanede zaman yönetimi ile ilgili seminer ve konferansa katılma durumuna göre karşılaştırıldığında, Zaman Planlaması, Zaman Harcattırıcılar ve ZYÖ Toplam puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p < 0,05$). Analiz sonuçlarına göre; çalıştığı hastanede zaman yönetimi ile ilgili seminer ve konferans verilen hemşirelerin Zaman Planlaması ve ZYÖ Toplam puanları (sırasıyla $60,71 \pm 8,163$ ve $94,74 \pm 9,461$), çalıştığı hastanede zaman yönetimi ile ilgili seminer ve konferans verilmeyen hemşirelerin ise Zaman Harcattırıcılar alt boyutu puanları ($14,36 \pm 2,920$) istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulundu. Zaman Yönetimi Ölçeği puanları hemşirelerin çalıştığı kurumda statüsünün gerektirdiği görevleri

tanımlayan iş tanımlarının mevcut olma durumuna göre karşılaştırıldığında, Zaman Tutumları ve Zaman Harcattırıcılar alt boyutu puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p < 0,05$). Analiz sonuçlarına göre çalıştığı kurumda ilgili iş tanımları mevcut olan hemşirelerin Zaman Tutumları ve Zaman Harcattırıcılar alt boyutu puanları (sırasıyla $23,88 \pm 2,863$ ve $13,86 \pm 3,233$) istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulundu ($p < 0,05$) (Tablo 5).

Zaman Yönetimi Ölçeği puanları hemşirelerin hastanede günlük işleri için planlama yapma durumuna göre karşılaştırıldığında, Zaman Planlaması, Zaman Tutumları ve ZYÖ Toplam puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p < 0,05$). Hemşirelerin kendisi ile ilgili kısa ve uzun vadeli hedef belirleme durumuna göre karşılaştırıldığında, Zaman Planlaması ve ZYÖ Toplam puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p < 0,05$). Hemşirelerin kendisi için tanımladığı en uygun davranış tipine göre karşılaştırıldığında, Zaman Planlaması ve ZYÖ Toplam puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p < 0,05$) (Tablo 6).

Zaman Yönetimi Ölçeği puanları hemşirelerin görevini yerine getirirken kullandığı zamanın yeterli olma durumuna göre karşılaştırıldığında, yalnızca Zaman Tutumları alt boyutu puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p < 0,05$). Hemşirelerin çalıştığı kurumda ünitesine uygun iş akış şemaları olma durumuna göre karşılaştırıldığında, yalnızca Zaman Planlaması alt boyutu puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p < 0,05$). Hemşirelerin çalıştığı hastanede işin nasıl yapılacağını anlatan prosedür ve talimatların mevcut olma durumuna göre karşılaştırıldığında, Zaman Tutumları ve Zaman

Tablo 2. Hemşirelerin Zaman Yönetimi ile İlgili Özelliklerine Göre Dağılımı (N=151)

Özellik	Kategori	n	%
Genel olarak zamanınızı nasıl kullandığınızı düşünüyorsunuz ?	İyi	62	41,1
	Orta	79	52,3
	Kötü	10	6,6
Zaman Yönetimi İle İlgili Bilgi Alma Durumu	Evet	60	39,7
	Hayır	91	60,3
Zaman Yönetimi İle İlgili Bilgi Aldığı Yer	Kongre	5	3,3
	Seminer	11	7,3
	Kurs	7	4,6
	Hizmet İçi Eğitim	20	13,2
	Sempozyum	5	3,3
	Diğer	9	6,0
Zaman yönetimi konusunda kitap, dergi, makale gibi yayınlar okudunuz mu ?	Evet	63	41,7
	Hayır	88	58,3
Hastanenizde zaman yönetimi ile ilgili seminer, konferans vs. veriliyor mu ?	Evet	34	22,5
	Hayır	117	77,5
Çalıştığınız kurumda statünüzün gerektirdiği görevleri tanımlayan iş tanımlarınız mevcut mu?	Evet	128	84,8
	Hayır	23	15,2
Zaman yönetimi yöneticinin/çalışanın verimliliğini artırır mı?	Evet	140	92,7
	Hayır	11	7,3
Hastanede günlük işleriniz için planlama yapıyor musunuz ?	Evet	120	79,5
	Hayır	31	20,5
Zaman yönetimi hastanelerde kaliteyi geliştirmede etkili midir?	Evet	135	89,4
	Hayır	14	9,3
Boş zamanlarınızı nasıl değerlendirirsiniz?	Ev işleri	36	23,8
	Gezmek/eğlenmek	81	53,6
	İşim ile ilgili çalışmalar	19	12,6
	Uyumak	57	37,7
	Alışverişe çıkmak	53	35,1
	Çocuklarımla ilgilenmek	20	13,2
	Hobilerimle ilgilenmek	56	37,1
	İnternette gezinmek	43	28,5
	Spor yapmak	36	23,8
	Televizyon seyretmek	34	22,5
Kendinizle ilgili kısa ve uzun vadeli hedefler belirler misiniz?	Evet	127	84,1
	Hayır	24	15,9
Aşağıdakilerden hangisi size en uygun davranış tipidir ?	Acelecilik	30	19,9
	Mükemmeliyetçilik	60	39,7
	Ertelemek	12	7,9
	Ayrıntılarla uğraşmak	35	23,2
	Diğer	14	9,3
Görevlerinizi yerine getirirken, kullandığınız zaman yeterli mi?	Evet	102	67,5
	Hayır	49	32,5
Çalıştığınız kurumda ünitenize uygun iş akış şemaları mevcut mu?	Evet	104	68,9
	Hayır	47	31,1
Hastanenizde işin nasıl yapılacağını anlatan prosedür-talimatlar mevcut mu?	Evet	126	83,4
	Hayır	25	16,6
Hastaların tedavi ve bakımında yardımcı araç-gereçlerden faydalanıyor musunuz?	Evet	143	94,7
	Hayır	8	5,3

*Soruyu boş bırakanlar tabloda belirtilmemiştir

Tablo 3. Zaman Yönetimi Ölçeği Alt Boyut ve Ölçek Toplam Puanları

Puan	Potansiyel Dağılım	\bar{X}	$\pm ss$	Min	Maks
F1. Zaman Planlaması	16-80	53,74	10,371	26	80
F2. Zaman Tutumları	7-35	23,68	2,909	18	33
F3. Zaman Harcattırıcılar	4-20	13,62	3,334	4	20
Toplam Puan	27-135	91,03	10,889	59	132

Harcattırıcılar alt boyutu puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p < 0,05$) (Tablo 7).

TARTIŞMA

Zaman kesintisiz bir süreç olup, göreceli bir kavramdır. Aristo zamanı hareketin bir sonucu olarak tanımlamıştır. Zaman kavramının varlığı fizikte en önemli konulardan biridir (12).

Boduç'un yapmış olduğu çalışma bizim araştırmamıza benzer bulgular elde edilmiş olup, çoğunlukla hemşirelerin zamanlarını orta düzeyde kullandıkları, zaman yönetimi konusunda eğitim almadıkları (%91,1), aynı anda birkaç işi birden yapmak durumunda kaldıkları (%69,1), mesai saatlerinde yapması gereken işleri mesai saatleri dışında tamamlayabildikleri (%6,9), bu durumların zaman yönetimi kavramının etkin kullanılmamasından ve yazılı prosedür- talimatların yetersiz olmasından, görev tanımlarının belirlenmemiş olmasından kaynaklandığı, sonuç olarak verimin ve kalitenin düştüğü ifade edilmiştir (6).

Alay'ın yapmış olduğu çalışmada genel zaman yönetimi, zaman planlaması ve zaman harcattırıcılar alt boyutları arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p < 0,05$) (3). Andıç'ın yapmış olduğu zaman yönetimi envanteri güvenilirlik çalışmasında ölçek güvenilir bulunmuş olup, ölçeğin alt boyutlarının Cronbach alfası 0.88, tüm ölçeğin Cronbach alfa değeri ise 0.87 olarak hesaplanmıştır (13). Bu seviyeler Nunnally'nin 0.70 kriterine göre kabul edilebilir düzeydedir (14).

Zaman yönetimi ölçeğine göre en düşük puan ortalamasına sahip madde Zaman Tutumları alt boyutunun "2. Zamanınızı planlama işinde kendinizi geliştirmeye ihtiyaç duyuyor musunuz?" olarak bulundu. En yüksek puan ortalamasına sahip madde ise Zaman Harcattırıcılar alt boyutunun "3. Günde ortalama bir paket sigara içiyor musunuz?" olarak saptandı. Başak, Uzun ve Arslan'ın yaptığı araştırmada ise bizim çalışmamızın aksine zaman planlaması bölümünden alınan puanlar daha anlamlı çıkmıştır (1). Buna göre; günü planlama için zaman ayırma ve yapılacakların listesini oluşturma maddelerinde ortalamalarının düşük olduğu ancak, öncelikleri belirleme ve çok uğraş gerektiren çalışmalar için en iyi zamanı programlama maddelerinde ortalamaların

daha iyi olduğu görülmektedir (1). Akyüz, Ünal, Mete, Doger'in yapmış olduğu çalışmada; ZYÖ ölçeğinin tüm alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. En yüksek değer ZYÖ ile zaman planlaması arasındadır (15).

Araştırmaya katılan hemşirelerin sosyo-demografikleri Zaman Yönetimi Ölçeği puanları ile karşılaştırıldı. Buna göre 41 yaş ve üzeri hemşirelerin Zaman Harcattırıcılar alt boyutu puanları, 20-25 yaş, 26-30 yaş ve 31-35 yaş grubundaki hemşirelerin puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulundu ($p < 0,05$). Andıç'ın yapmış olduğu çalışmada yaş grupları ile zaman harcattırıcılar alt boyutu arasında anlamlı fark bulunmuş olup, yaş ortalaması arttıkça zamanı etkin kullanmanın da arttığı belirtilmiştir (13). Eldelekliloğlu'nun araştırmasında ise; zaman yönetimi becerisiyle yaş ortalamaları istatistiksel olarak farklı değildir (4).

Zaman Yönetimi Ölçeği puanları hemşirelerin cinsiyetine göre karşılaştırıldığında, yalnızca Zaman Harcattırıcılar alt boyutu puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu. Kıdak'ın çalışmasında, cinsiyet ile zaman planlaması ve zaman tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamış, zaman harcattırıcılar alt boyutunda ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (16). Buna göre kadınların zaman harcattırıcı etmenleri daha iyi yönetebilmektedirler. Andıç'ın çalışmasında ise; cinsiyet ile zaman yönetimi arasında anlamlı fark bulunmamıştır (13). Bulunan sonuçlar genel zaman yönetimi becerisi konusunda her iki cinsin eşit olduğunu göstermektedir. Ülkemizde yapılan diğer çalışmalarda ise çalışmalarında ise zaman yönetimi ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark vardır (3,4,17,18). Buna göre erkeklerin zaman yönetimini daha iyi kullandıkları tesbit edilmiştir. Çağhyan'a göre ise bayanların zaman yönetimi ölçeğinden aldığı puanların erkeklere göre daha yüksektir (2).

Kıdak'ın çalışmasında da bizim çalışmamıza paralel sonuçlar elde edilmiştir. Buna göre; medeni durum ile zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcı tutumları alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (16). Sökmen'in yapmış olduğu çalışmada da benzer bulgular elde edilmiştir (19). Aynı şekilde Başak ve arkadaşlarının

Tablo 4. Zaman Yönetimi Ölçeği Puanlarının Hemşirelerin Yaş Grubuna, Cinsiyetine, Eğitim Durumuna ve Meslekte Toplam Çalışma Süresine Göre Karşılaştırılması (N=151)

Yaşa Göre Karşılaştırılması	20-25 yaş		26-30 yaş		31-35 yaş		36-40 yaş		41 yaş ve üzeri		\bar{X}_{2kw}	P					
	N	\bar{X}	N	\bar{X}	N	\bar{X}	N	\bar{X}	N	\bar{X}			$\pm ss$				
Zaman Planlaması	73	52,3	9,856	35	54,430	8,269	21	54,3	14,47	13	55,2	11,36	9	59,3	8,69	4,271	0,371
Zaman Tutumları	73	23,6	2,807	35	23,340	2,485	21	24	3,879	13	24,4	3,042	9	23,8	2,91	0,988	0,912
Zaman Harcattırcılar	73	13,8	3,356	35	13,970	2,662	21	14,3	3,554	13	13,1	3,378	9	10,1	3,44	10,559	0,03
ZYÖ Toplam Puan	73	89,7	10,75	35	91,740	9,444	21	92,6	14,44	13	92,6	10,16	9	93,2	9,64	1,625	0,804

 X^2 : Kruskal-Wallis Testi

Cinsiyetine Göre Karşılaştırılması	Kadın		Erkek		Z_{inwu}	P
	N	\bar{X}	N	\bar{X}		
Zaman Planlaması	112	53,66	39	53,97	-0,225	0,822
Zaman Tutumları	112	23,84	39	23,21	-1,400	0,162
Zaman Harcattırcılar	112	14,07	39	12,31	-3,097	0,002
ZYÖ Toplam Puan	112	91,57	39	89,49	-0,868	0,385

 Z_{inwu} : Mann-Whitney U Testi

Sağlık Meslek L.	Ön Lisans		Lisans		Yüksek Lisans		\bar{X}_{2kw}	P						
	N	\bar{X}	N	\bar{X}	N	\bar{X}								
Zaman Planlaması	51	54,53	10,088	35	53,74	7,990	55	51,42	11,100	10	62,50(c)	11,188	8,163	0,043
Zaman Tutumları	51	23,02	2,604	35	23,80	2,898	55	23,76	2,987	10	26,10(a)	2,998	9,335	0,025
Zaman Harcattırcılar	51	13,02	3,240	35	13,60	3,566	55	13,96	3,237	10	14,80	3,425	5,238	0,155
ZYÖ Toplam Puan	51	90,57	9,995	35	91,14	8,200	55	89,15	11,488	10	103,40(a,b,c)	13,501	10,065	0,018

 X^2_{2kw} : Kruskal-Wallis Testi

Tablo 5. Zaman Yönetimi Ölçeği Puanlarının Hemşirelerin Zamanı Kullanımı, Bilgi Alma, Yayın Takip Etme, Seminer, Konferans vb Katılma, İş Tanımının Olması ve Verimliliğini Artırma Durumu Hakkındaki Düşüncesine Göre Karşılaştırılması (N=151)

Hemşirelerin Zamanını Genel Olarak Nasıl Kullandığına Göre Karşılaştırılması	İyi		Orta		Kötü		χ^2_{kw-u}	P			
	N	\bar{x}	$\pm ss$	N	\bar{x}	$\pm ss$			N	\bar{x}	$\pm ss$
Zaman Planlaması	62	57,13(b,c)	9,437	79	52,49(c)	9,772	10	42,60	11,443	17,22	0,000
Zaman Tutumları	62	24,32	3,061	79	23,39	2,696	10	21,90	2,726	5,743	0,057
Zaman Harcattırıcılar	62	12,98	3,414	79	14,00	3,254	10	14,50	3,100	4,076	0,130
ZYÖ Toplam Puan	62	94,44(b,c)	9,899	79	89,89(c)	10,190	10	79,00	12,640	15,969	0,000

χ^2_{kw} : Kruskal-Wallis Test

Daha Önce Bilgi Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması	Evet		Hayır		Z_{mwu}	P		
	N	\bar{x}	$\pm ss$	N			\bar{x}	$\pm ss$
Zaman Planlaması	60	58,53	8,666	91	50,58	10,230	-4,435	0,000
Zaman Tutumları	60	23,43	2,878	91	23,84	2,934	-0,865	0,387
Zaman Harcattırıcılar	60	13,00	3,723	91	14,02	3,004	-1,781	0,075
ZYÖ Toplam Puan	60	94,97	9,937	91	88,44	10,759	-3,621	0,000

Z_{mwu} : Mann-Whitney U Test

Zaman Yönetimi Konusunda Kitap, Dergi ve Makale Gibi Yayınları Okuma Durumuna Göre Karşılaştırılması	Evet		Hayır		Z_{mwu}	P		
	N	\bar{x}	$\pm ss$	N			\bar{x}	$\pm ss$
Zaman Planlaması	63	58,83	9,22	88	50,10	9,63	-4,949	0,000
Zaman Tutumları	63	24,08	2,88	88	23,39	2,91	-1,537	0,124
Zaman Harcattırıcılar	63	12,90	3,69	88	14,13	2,97	-1,993	0,051
ZYÖ Toplam Puan	63	95,81	11,05	88	87,61	9,44	-4,528	0,000

Çalıştığı Hastanede Zaman Yönetimi ile İlgili Seminer ve Konferansa Katılma Durumuna Göre Karşılaştırılması	Evet		Hayır		Z_{mwu}	P		
	N	\bar{x}	$\pm ss$	N			\bar{x}	$\pm ss$
Zaman Planlaması	34	60,71	8,163	117	51,72	10,089	-4,503	0,000
Zaman Tutumları	34	22,97	2,564	117	23,88	2,980	-1,480	0,139
Zaman Harcattırıcılar	34	11,06	3,446	117	14,36	2,920	-4,787	0,000
ZYÖ Toplam Puan	34	94,74	9,491	117	89,96	11,068	-2,104	0,035

Tablo 5. (Devam) Zaman Yönetimi Ölçeği Puanlarının Hemşirelerin Zamanı Kullanımı, Bilgi Alma, Yayın Takip Etme, Seminer, Konferans vb Katılma, İş Tanımının Olması ve Verimliliğini Arttırma Durumu Hakkındaki Düşüncesine Göre Karşılaştırılması (N=151)

Çalıştığı Kurumda Statüsünün Gerekli olduğu Görevleri Tanımlayan İş Tanımlarının Mevcut Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması	Evet		Hayır		Z _{inwu}	P		
	N	\bar{x}	$\pm ss$	N			\bar{x}	
Zaman Planlaması	128	53,73	10,274	23	53,78	11,139	-0,257	0,798
Zaman Tutumları	128	23,88	2,863	23	22,52	2,952	-2,190	0,029
Zaman Harcattırıcılar	128	13,86	3,233	23	12,26	3,633	-1,996	0,046
ZYÖ Toplam Puan	128	91,48	10,856	23	88,57	10,983	-1,086	0,278

Zaman Yönetiminin Çalışanın veya Yöneticinin Verimliliğini Arttırma Durumu Hakkındaki Düşüncesine Göre Karşılaştırılması	Evet		Hayır		Z _{inwu}	P		
	N	\bar{x}	$\pm ss$	N			\bar{x}	
Zaman Planlaması	140	53,76	10,545	11	53,45	8,238	-0,233	0,816
Zaman Tutumları	140	23,81	2,936	11	22,00	1,949	-1,972	0,049
Zaman Harcattırıcılar	140	13,76	3,267	11	11,82	3,816	-1,679	0,093
ZYÖ Toplam Puan	140	91,33	11,144	11	87,27	5,951	-1,523	0,128

Z_{inwu}: Mann-Whitney U Test**Tablo 6.** Zaman Yönetimi Ölçeği Puanlarının Hemşirelerin Hastanede Günlük İşleri için Planlama Yapma Durumuna, Hemşirelerin Kendisi ile İlgili Kısa ve Uzun Vadeli Hedef Belirleme Durumuna, Kendisi için Tanımladığı En Uygun Davranış Tipine Göre Karşılaştırılması (N=151)

Hastanede Günlük İşleri için Planlama Yapma Durumuna Göre Karşılaştırılması	Evet		Hayır		Z _{inwu}	P		
	N	\bar{x}	$\pm ss$	N			\bar{x}	
Zaman Planlaması	120	55,40	9,598	31	47,32	10,901	-3,607	0,000
Zaman Tutumları	120	23,98	2,842	31	22,52	2,920	-2,537	0,011
Zaman Harcattırıcılar	120	13,51	3,303	31	14,03	3,478	-0,732	0,464
ZYÖ Toplam Puan	120	92,88	10,076	31	83,87	11,108	-4,133	0,000

Hastanede Günlük İşleri için Planlama Yapma Durumuna Göre Karşılaştırılması	Evet		Hayır		Z _{inwu}	P		
	N	\bar{x}	$\pm ss$	N			\bar{x}	
Zaman Planlaması	127	55,20	9,142	24	46,04	13,043	-3,389	0,001
Zaman Tutumları	127	23,81	2,774	24	22,96	3,520	-1,578	0,114
Zaman Harcattırıcılar	127	13,62	3,312	24	13,58	3,525	-0,138	0,890
ZYÖ Toplam Puan	127	92,63	9,902	24	82,58	12,147	-3,517	0,000

Tablo 6. (Devam) Zaman Yönetimi Ölçeği Puanlarının Hemşirelerin Hastanede Günlük İşleri için Planlama Yapma Durumuna, Hemşirelerin Kendisi ile İlgili Kısa ve Uzun Vadeli Hedef Belirleme Durumuna, Kendisi için Tanımladığı En Uygun Davranış Tipine Göre Karşılaştırılması (N=151)

Bulunduğu Birimde Çalışma Süresi	Acelesi		Mükemmeliyetçi		Erteleyici		Ayrıntıcı		Diğer		X_{2kw}	P					
	N	\bar{x}	N	\bar{x}	N	\bar{x}	N	\bar{x}	N	\bar{x}							
Zaman Planlaması	30	51,13	10,566	60	57,73(a,c,d)	8,791	12	46,08	12,347	35	51,91	9,684	14	53,36	10,703	13,702	0,008
Zaman Tutumları	30	23,30	2,793	60	23,77	2,977	12	22,83	3,353	35	23,86	2,840	14	24,36	2,790	2,595	0,628
Zaman Harcattırıcılar	30	13,47	2,956	60	13,07	3,439	12	13,50	3,425	35	14,26	3,551	14	14,79	2,860	6,327	0,176
ZYÖ Toplam Puan	30	87,90	10,283	60	94,57(a,c,d)	10,352	12	82,42	12,413	35	90,03	9,183	14	92,50	11,876	14,647	0,005

X_{2kw} : Kruskal-Wallis Testi

Tablo 7. Zaman Yönetimi Ölçeği Puanlarının Hemşirelerin Görevini Yerine Getirirken Kullandığı Zamanın Yeterli Olma Durumuna, Çalıştığı Kurumda Ünitesine Uygun İş Akış Şemaları Olma Durumuna, Çalıştığı Hastanede İşin Nasıl Yapılacağını Anlatan Prosedür ve Talimatların Mevcut Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması (N=151)

Çalıştığı Kurumda Ünitesine Uygun İş Akış Şemaları Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması	Evet		Hayır		Zmwu	P
	N	\bar{x}	N	\bar{x}		
Zaman Planlaması	102	54,66	49	51,84	10,053	0,072
Zaman Tutumları	102	24,12	49	22,76	2,681	0,010
Zaman Harcattırıcılar	102	13,31	49	14,24	2,948	0,110
ZYÖ Toplam Puan	102	92,09	49	88,84	10,650	0,097

Çalıştığı Hastanede İşin Nasıl Yapılacağını Anlatan Prosedür ve Talimatların Mevcut Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması	Evet		Hayır		Z _{mwu}	p
	N	\bar{x}	N	\bar{x}		
Zaman Planlaması	126	53,63	25	54,28	10,326	0,804
Zaman Tutumları	126	23,92	25	22,44	2,534	0,023
Zaman Harcattırıcılar	126	13,87	25	12,32	3,159	0,024
ZYÖ Toplam Puan	126	91,43	25	89,04	10,122	0,268

Z_{mwu}: Mann-Whitney U Testi

yaptığı araştırmalarda da medeni durum ile zaman ölçeği alt puanları arasında istatistiksel bir fark yoktur (1).

Zaman Yönetimi Ölçeği puanları hemşirelerin eğitim durumuna göre karşılaştırıldığında, Zaman Planlaması, Zaman Tutumları ve ZYÖ Toplam puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu. Analiz sonuçlarına göre; yüksek lisans mezunu olan hemşirelerin Zaman Planlaması alt boyutu puanları, lisans mezunu hemşirelerin puanlarına göre; yüksek lisans mezunu olan hemşirelerin Zaman Tutumları alt boyutu puanları, Sağlık Meslek Lisesi mezunu hemşirelerin puanlarına göre; yüksek lisans mezunu olan hemşirelerin ZYÖ Toplam puanları ise, Sağlık Meslek Lisesi, ön lisans ve lisans mezunu hemşirelerin puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulundu. Kızık'ın da yapmış olduğu çalışmada, eğitim durumu ve görevleri ile zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcı tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (16).

Zaman Yönetimi Ölçeği puanları hemşirelerin meslekte toplam çalışma süresine göre karşılaştırıldığında, Zaman Planlaması ve ZYÖ Toplam puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu. Kocabaş ve Erdem'in yaptığı araştırmada da, zaman yönetimi tutumları ile mesleki deneyim arasında anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Öztürk'ün çalışmasında da, yönetici hemşirelerin zaman tutumları davranışlarının birimde çalıştıkları süreden etkilenmediği görülmüştür (20,21). Aynı şekilde Uyaniker'in çalışmasında da yönetici hemşirelerin zaman planlama, zaman tutumları boyutları ve zaman yönetimi puan ortalamalarının meslekteki çalışma süresi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür (8). Boduç'un hemşireler üzerinde yapmış olduğu çalışmada ise bunlardan farklı olarak zaman planlama alt boyutu ve ölçek toplam puanları arasında anlamlı fark olduğu saptanmıştır (6).

Zaman Yönetimi Ölçeği puanları hemşirelerin zamanını genel olarak nasıl kullandığına göre karşılaştırıldığında, zamanını iyi ve orta düzeyde kullanan hemşirelerin Zaman Planlaması ve ZYÖ Toplam puanları istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulundu. Boduç'un çalışmasında da zaman harcattırıcılar dışındaki alt boyutlarda ve ölçek toplamında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmüştür (6). Küçükaltan ve arkadaşlarının çalışmasında; yöneticilerin büyük çoğunluğunun zaman yönetimi hakkında bilgiye sahip olduğu zamanı değerlendirmede kendilerini başarılı bulduğu, zaman yönetimi konusunda avantaj sağlayan bir konu olan hızlı okuma tekniklerini bilmediği, zaman yönetimi eğitimine katılmadığı, görev yapılan işletmede zaman yönetimi konusunda eğitim verilmediği belirtilmiştir (22). Ayrıca çalışmaya katılan

yöneticilerin tamamı, zamanın etkin kullanılmasının verimliliği artırdığı üzerinde durmuştur.

Zaman Yönetimi Ölçeği puanlarının hemşirelerin zaman yönetimi ile ilgili daha önce bilgi alma durumuna göre karşılaştırıldığında, Evet cevabı verenlerin Zaman Planlaması alt boyutu puanları ve ZYÖ Toplam puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p<0,05$). Boduç'un yapmış olduğu çalışmada, hemşirelerin daha önce zaman yönetimi konusu ile ilgili eğitim alma durumu ile zaman yönetimi ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu, eğitimi almış olan hemşirelerin almamış olanlara göre zaman planlama alt boyutlarından ve ölçek toplam puanından daha fazla puan aldıkları saptanmıştır (6).

Bahçecik'in çalışmasına göre, zaman yönetimi ile ilgili kurslara katılan hemşirelerin zamanlarını daha iyi yönettikleri saptanmıştır (12). Sayan'ın çalışmasında ise araştırmamıza zıt sonuçlar elde edilmiş olup, yönetici hemşirelerin zaman yönetimi ile ilgili seminer, kurs vb. eğitime katılım durumuna göre, yetkilerini deviredebilme durumu, zamanı yönetme teknikleri kullanma durumu, planlama yapma durumu, öncelik belirleyebilme durumu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır (7). Aynı şekilde Türk ve Bumin'in çalışmasında da zamanı yönetebilme konusunda eğitimi alanlarla zamanı planlayanlar, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar arasında anlamlı bir fark görülmemiştir (23).

Akatay'ın çalışmasında da benzer sonuçlar elde edilmiş olup, bir iş yerinde çalışan personelin görev yetki ve sorumluluklarının belirlenmiş olmasının zaman yönetiminde kolaylık sağladığından, görev tanımı net olan personelin bu görevleri yerine getirirken zamanı daha etkin kullandığından bahsedilmektedir. Bu sonuçlar bizim çalışmamızla paralellik göstermektedir. Buna göre görev tanımı net olan personel, bu görevleri yerine getirirken zamanı daha planlı kullanmaktadır (24,25).

Bahçecik ve arkadaşlarının çalışmasında, hemşirelerin zaman yönetimini kullanmalarının verimliliği artırdığı ifade edilmektedir (12). Seri'nin çalışmasında ise zamanı etkin kullanımının hem çalışanın performansına hem de işletmenin verimliliğine olumlu yönde katkı sağlayacağı sonucu elde edilmiştir (26).

Yılmaz ve Aslan'a göre, zamanı iyi yönetebilmek için yapılması gereken işlerin planlanması gerekmektedir. Yılmaz ve Aslan, belirlenen amaçlara ulaşabilmekte birincil önceliğin işlerin planlanması olduğunu ifade etmektedir (27).

Sayan'ın çalışmasında, zamanı etkin kullanma ile kalitenin artması arasında istatistiksel olarak anlamlı

farklılık bulunmamıştır (7). Küçükaltan ve arkadaşlarının çalışmasında da; yönetim görevini üstlenen bireylerin birçoğunun zamanı yönetmekle ilgili bilgi aldıkları, bu konuda kendilerini başarılı buldukları, ancak zaman yönetiminin kaliteyi arttırmada tek etken olmadığı belirtilmiştir (22).

Akatay'a göre bir çalışanın iş yerinde başarı olabilmesi için günlük planlamalarının yanı sıra haftalık, aylık ve yıllık planlamalarının da olması gerekmektedir (24,25). Kısa ve uzun vadeli bu hedeflerin çalışana başarıya götürdüğü ifade edilmektedir. Sayan' a göre ise de bir yönetici hemşirenin başarılı olabilmesi için zamanı etkin ve verimli kullanması, kısa, orta ve uzun vadeli hedefler belirlemesi gerekmektedir (7).

Kocabaş'a göre yapacağı işleri sürekli olarak erteleyen kişiler aceleci davranmakta, zamanı iyi yönetemedikleri için de hata yapabilmektedirler (20). Kocabaş ayrıca işlerini son ana bırakan bireylerin zaman yönetimi ile ilgili bilgi eksikliği olduğunu ifade etmiştir. Gürbüz'ün çalışmasında, bireylerin iş için ayırdıkları zamanı etkin kullanmakta sorun yaşadıkları, ama işlerini erteledikleri tesbit edilmiştir (28). Kandemir'in yapmış olduğu çalışmada katılımcıların kendilerini zaman planlaması konusunda geliştirmeye ihtiyaç duydukları görülmektedir (29). Andıç'ın çalışmasında, bireylerin zaman tutumları ile okul akademik ortalamalarında anlamlılık saptanmamıştır (13). Alay, Demirtaş ve Özer'in çalışmasında da sonuçlar aynıdır (3,17).

Zaman Yönetimi Ölçeği puanları hemşirelerin çalıştığı hastanede işin nasıl yapılacağını anlatan prosedür ve talimatların mevcut olma durumuna göre karşılaştırıldığında, Zaman Tutumları ve Zaman Harcattırıcılar alt boyutu puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu. Öztürk ve ark yapmış olduğu çalışmaya katılan hemşirelerin görevlerini yerine getirirken sağlık sisteminin işleyişinden kaynaklanan, talimat prosedürlerin yeterli olmaması, görev tanımlarının belirlenmemiş olması ve iş akış şemalarının bulunmaması gibi sorunlar yaşadığını ifade etmiştir (21).

Uygur ve ark.'nın yapmış olduğu çalışmada hemşireler yeterli sayıda, uygun nitelikte hekim, hemşire, hizmetli personel çalışanların eksikliğinden ve yetersiz malzeme, araç -gereç ile çalışmaktan şikayet etmektedirler. Bununla birlikte, hemşirelerin iş yoğunluğu yalnızca hemşire sayısının yetersizliğinden değil aynı zamanda eksik personel nedeni ile göreve tanımı dışında işleri yapmak zorunda kalmalarından kaynaklanmaktadır (30). Öztürk ve arkadaşlarının çalışmasında da hemşirelerin; hemşire, personel ve malzeme yetersizliğine bağlı sıkıntı yaşadığı belirtilmiştir (21).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına göre kadınlar zamanını daha iyi planlamaktadır. 26- 30 yaş aralığındaki hemşireler zaman harcattırıcı işler arasında denge kurabilmekte ve işlerini son ana bırakmamaktadır. Ayrıca eğitim düzeyinin, konu ile ilgili bilimsel yayınları, seminer, konferans gibi etkinlikleri takip etmenin zaman yönetimini olumlu yönde etkilediği de görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre hemşirelerin mesleğin ilk yıllarından itibaren zamanlarını planlayabilmeleri ve zaman harcattırıcı faktörlerin farkına varabilmeleri için daha fazla eğitime ihtiyaç vardır. Bu ihtiyacı karşılamak amacıyla hemşirelere teorik eğitimin yanında uygulamalı zaman yönetimi alıştırılmaları da yaptırılabilir.

KAYNAKLAR

1. Başak, T., Uzun, Ş., Arslan, F. (2008). Hemşirelik yüksek okulu öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri. *Taf Preventive Medicine Bulletin*, 7, 429-434.
2. Çağlıyan, V., Göral, R. (2009). Zaman yönetimi becerileri: meslek yüksek okulu öğrencileri üzerine bir değerlendirme. *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17, 174-189.
3. Alay, S., Koçak, S. (2002). Validity and reliability of time management questionnaire. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 9-13.
4. Eldeleklioğlu, J. (2008). Investigation of adolescents' time management skills in terms of anxiety, age and gender variables. *Elementary Education Online*, 7, 656-663.
5. Kibar, B., Fidan, Y., Yıldırım, C. (2014). Öğrencilerin zaman yönetimi becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişki: Karabük Üniversitesi. *Business&Management Studies: An International Journal*, 2, 136-153.
6. Boduç, N., Baykal, Ü (2021). Hemşirelerde zaman yönetimi. *SHYD*, 8(1), 125-131
7. Sayan, İ. (2005). Yönetici hemşirelerde zaman yönetimi. *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul*.
8. Uyanıker, E.A. (2014). Yönetici hemşirelerin genel öz yeterlilik inancı ile zaman yönetimi arasındaki ilişki. *Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul*.
9. Karatepe, K.H, Atik, D. (2015). Hemşirelikte zaman yönetimi neden önemlidir? *Sağlık ve Toplum Dergisi*, 2, 30-33.
10. Aştı, T., Acaroğlu, R. (2000). Hemşirelikte sık karşılaşılan hatalı uygulamalar. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 4, 22-27.
11. Sayıl, İ., Haran, S., Ölmez, Ş., Özgüven, H. (1997). Ankara üniversitesi hastanelerinde çalışan doktor ve hemşirelerin tükenmişlik düzeyleri. *Kriz Dergisi*, 2, 71-77.
12. Bahçecik, N., Öztürk H., Şerbetçi G.A. (2004). Yönetici hemşireler için zaman yönetimi ölçeği ve zaman yönetimini etkileyen faktörler. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Dergisi*, 49, 67-78.
13. Andıç, H. (2009). Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişki. *Afyon Kocatepe Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar*.
14. Alay, S., Koçak, S. (2003). Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 35,326-335.
15. Akyüz, B., Ünal, Ö., Mete, M., Doger, F. (2015). İnşaat sektöründe zaman yönetimi:İrakk'ın kuzeyindeki türk şantiyeleri üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 85-106.

Yılmaz ve Temiz: Hemşirelerde zaman yönetimi

16. Kıdak, B.L. (2011). Hastane yöneticilerinin zaman yönetimi tutumlarının belirlenmesi: İzmir Eğitim ve Araştırma Hastaneleri uygulaması. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25, 160-172.
17. Demirtaş, H., Özer, N. (2007). Öğretmen adaylarının zaman yönetimi becerileri ile akademik başarısı arasındaki ilişkisi. Eğitimde Politika Analizleri ve Stratejik Araştırmalar Dergisi, 1, 34-47.
18. Erdul, G. (2005). Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişki, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
19. Sökmen, A. (2012). Yöneticiler zamanı nasıl yönetiyor? İşletme Araştırmaları Dergisi, 4, 126-140.
20. Kocabaş, İ., Erdem, R. (2003). Yönetici adayı öğretmenlerin kişisel zaman yönetimi davranışları. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2, 203-210.
21. Öztürk, H., Kurt, Ş., Serin, G., Bayrak, B., Balık, T., Demirbaş, B. (2016). Hastanelerde işe yeni başlayan hemşirelerin sorunları. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 4, 189-201.
22. Küçükaltan, D., Karalar, S., Keskin, G. (2013). Etkili zaman yönetimi uygulamalarında yöneticileri engelleyen zaman tuzakları: Edirne il merkezindeki tekstil fabrikalarında görev yapan yöneticiler üzerinde bir araştırma. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 15, 65-73.
23. Bumin, G., Türk, B. (2015). Engelli çocuğa sahip annelerde zaman yönetimi eğitiminin aktivite performansı, depresyon, yaşam kalitesi ve stresle başa çıkma üzerine etkisi. Ergoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi, 1, 13-21.
24. Akatay, A. (2003). Örgütlerde zaman yönetimi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10, 281-299.
25. Akatay, A., Yelkikalan, N. (2008). Zaman yönetimi ve yönetsel zamanın etkin kullanılması. Yönetim Bilimleri Dergisi, 1, 15-24.
26. Seri, K. (2010). Zaman etüdünün uzun vadeli verimliliğe etkisi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Aydın.
27. Yılmaz, A., Aslan, S. (2002). Örgütsel zaman yönetimi. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 1, 25-46.
28. Gürbüz, M., Aydın, H. (2012). Zaman kavramı ve yönetimi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9, 2.
29. Kandemir, M. (2015). Sağlık kurumları yöneticilerinde zaman yönetimi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
30. Uygur, E., Kaya, N., Kaya, H. (2008). Bir devlet hastanesinde çalışan hemşirelerin sağlık ekibi hizmeti anlayışları ve yaşanan sorunlar. İstanbul Üniversitesi Florence Nigthingale Hemşirelik Dergisi, 62, 102-113